

לשמוע | לראות | לחשוב

פודקאסט על מחול עכשווי בישראל

איריס לנה וילי נתיב

<https://www.hayotmahol.com/>

על סף השבר

עם

רננה רז

[תמליל פרק 46](#)

מתוך הסדרה

'חיבורים וגופים חיים' מחול מגיב ל-7.10 ולמלחמה

בהשתתפות

רננה רז יוצרת רב-תחומית, כוריאוגרפית ורקדנית.

ההקלטה נערכה בנובמבר 2024 בספרייה והארכיון הישראלי למחול בבית אריאלה, תל אביב

תמליל: 'חיות מחול'

נוסח ציטוט:

רננה רז (2024). על סף השבר. פודקאסט 'חיות מחול', [תמליל פרק 46]. בתוך: חיות מחול, ילי נתיב ואיריס לנה.

איריס: היי ילי

ילי: היי איריס

איריס: במסגרת שיחות שאנחנו עושות על המחול בעקבות השבעה באוקטובר והמלחמה, אנחנו נמצאות פה בספרייה למחול בבית אריאלה עם רננה רז, היי רננה.

רננה: אהלן

ילי: שלום

איריס: ספרי לנו על השבעה באוקטובר, איפה זה תופס אותך והמהלך שמתחיל מיד.

רננה: אז השבעה באוקטובר מוצא אותי בבית, אחרי מעט מאוד שעות שינה. זה היה בדיוק הלילה בין שישי לשבת אז חזרתי מאיזושהי מסיבה והבן שלי נרדם במיטה שלי, אז אמרתי, יאללה, אין לי כוח וזה, אני ארדם במיטה שלו. והחדר שלו זה גם הממ"ד. אז כשכבר הצלחתי להירדם, וישנתי משהו כמו שלוש שעות, התעוררתי לקול אזעקות, אמרתי לעצמי, אוקיי, אני כבר במקום הנכון, אבל רגע, שנייה, איפה המשפחה? נכנסנו כולנו, ואני זוכרת שכאילו לא הבנו מה קורה, אבל כשראיתי את הסרטון הזה עם הטנדר והמחבלים, שם ממש הייתה לי תחושת בטן שמהו אחר קורה. ודי התנתקתי. באותו שלב התנתקתי מלהסתכל, כי הבנתי ש... גם התחלנו לקבל הודעות וואטסאפ, והתחלתי להבין כאילו ממש ראיתי את הענן השחור הזה שמתקרב, ודי, אני לא יודעת אם זו בחירה מודעת או לא, אבל די ניתקתי את עצמי מלהתעדכן, כי כאילו הבנתי שהנורא מכול קורה. אני לא יודעת איך להסביר את זה. משהו באימג' הזה של הטנדר באמצע עיר בארץ.

איריס: בשדרות.

רננה: בשדרות, כן. ולאט לאט, כאילו, דרך קבוצות וואטסאפ הבנו שקורה משהו, מאוד כזה הגנו על הילדים בבית, אבל פתאום התחלתי לחשוב שאולי זה הזמן, בגלל שהיה אנשים בבית ונטרפים, וילדים, וראיתי גם את הילדים שלי איך כזה לא יודעים להיות בסלון, לא להיות בסלון, לעבור לפה,

יש אזעקות לפעמים, נכנסים. קלטתי את ה... ואז נזכרתי שבקורונה פשוט היינו עושות, עילאיה שליט ואני, שיצרנו ביחד את הבוגי ווגי, שזו סדנה תנועה לילדים ממש קטנים, בגילאי שנתיים וחצי עד שש, והיינו עושות המון שיעורי זום. פתאום אמרתי, רגע, אולי זה הזמן שלנו לעשות... זה ממש היה בשבעה באוקטובר. וככה כתבתי לעילאיה, מה את אומרת, שנעשה שיעור? והיא אמרה כזה, אני לא יודעת, היה מין עוד איזו תחושה שבאילו לא יודעים לאן זה הולך גם, ולא יודעים אם מה שאנחנו עושים, הבחירות ההגיוניות שאנחנו רוצים לעשות זה נורמלי או לא. ואז התייעצתי עם חברה אחרת, ירושלמית בכלל, והיא אמרה לי, תקשיבי, הילדים פה, אנחנו בתוך איזה מקלט כזה, הילדים נטרפים לגמרי, ההורים תולשים את השערות, זה יהיה הדבר הכי טוב אם תעשו את זה. ובאותו יום בשבעה באוקטובר בשעה חמש אחר הצהריים, עלינו עם השיעור הראשון של הבוגי ווגי בזום, והיו כל כך הרבה ילדים, כי לא עדכנו את הזום במהלך, אחרי הקורונה כזה, שכחנו מזה, והיתה לנו תוכנית כזאת של מעל מאה איש, אבל עכשיו זה לא, אז בקיצור, קלטנו שיש ממש ביקוש, אז עילאיה ואני בהחלטה של רגע גם התפצלנו לשני חדרים, כאילו לשני לינקים, פתאום שלחנו עוד לינק, ובעצם כל אחת מאיתנו עשתה שיעור למאה ילדים.

ילי: איך זה עבר לכל כך הרבה אנשים בזמן כל כך קצר?

רננה: אני חושבת שגם יש לנו קהל לבוגי ווגי של ילדים שאנחנו כבר עושות את זה עשר שנים, אבל אני חושבת שזה גם רץ מ... אני חושבת שההורים באמת... אני יודעת למשל על חברה שלי שהיא ירושלמית והיא לא, דווקא לא עושים על בסיס קבוע, אבל ברגע ששלחתי לה, היא שלחה לכל החברים שלה. אז אני חושבת שהורים חיפשו גם איזה מין משהו כזה. ואז בעצם מאותו היום, במשך ארבעה שבועות בעצם הצענו לאנשים, לילדים ולמשפחות לעשות שיעור בוגי ווגי.

ילי: גם בעוטף, היו גם ילדים מהעוטף, נכון?

רננה: אני לא יודעת, כי כן יצרנו קשר עם מלונות ומקומות שידענו שיש שם מפונים. והרבה פעמים אמרו לנו, תשמעו, זה כל כך כאוטי פה, אנחנו לא יודעים אם הילדים בכלל ישבו מול מסך או... ניסינו, אבל אני חושבת ש... יש לי תחושה שהחלק הארי של הילדים זה היו ילדים דווקא שהטראומה לא פגעה בהם ישירות, אבל פשוט היו תחת ההשפעה של המצב. וממש כל יום היינו עושות שיעור ב-10 בבוקר וב-5 אחר הצהריים. זאת אומרת, היום יש שני עוגנים כאלו שעילאיה ואני התחלקנו ביניהם, ואחר כך התחלנו להכניס גם מדריכות אחרות של הבוגי שיעשו את זה.

ילי: ספרי רגע, ממש בקצרה, מה קורה בשיעור בוגי ווגי?

רננה: אז זה שיעור של 45 דקות, כשאנחנו עושות אותו בזום הוא קצת יותר ארוך, כי לפעמים יש דברים שלוקחים קצת יותר זמן, אבל השיעור הוא ממש יש לו מבנה מאוד מאוד מהודק וברור. אנחנו תמיד מתחילות במעגל, בישיבה, והתרגילים הראשונים הם תרגילים שמשלבים מוטוריקה עדינה ושפה.

ילי: איך עושים מעגל בזום?

רננה: את מתכוונת איך נראה השיעור בזום. אז בזום אני יושבת מול המסך, והילדים יושבים מולי, ואנחנו עושים את התרגילים בישיבה. אחר כך אנחנו קמים ומתחילים לזוז בבית. כאילו, אם אני מסתכלת על המסך כפריים או כבמה, אז מצד לצד. אחר כך אנחנו מתקרבים למסך ורק מקשיבים למוזיקה. יש לנו כזה דבר שנקרא פינה סגולה, שאנחנו יושבים ורק מאזינים למוזיקה ומדמיינות ומדמיינים איך הגוף היה רוצה לזוז, ואז מממשים את מה שדמיינו, ואז החופשי בבית.

יש לנו כזה דבר שנקרא אופי-מורפי, שזה מין קול כזה שאנחנו מזמנים, ואז הוא מגיע ונותן הוראות. וההוראות הן הוראות מאוד גנריות. נגיד, זה יכול להיות לשכב, להתגלגל, אבל זה יכול להיות פתאום דימוי, כמו נגיד מכונת כביסה. ואז הילדים, יש להם איזשהו מרווח של אינטרפרטציה בין מה שהם שומעים לבין מה שהם עושים. ואז אנחנו תמיד מבקשות ללכת להביא איזשהו חפץ בבית. אנחנו מחכות להם ליד המסך, הם בינתיים רואים בכל הפריימים רואים את הילדים מתרוצצים והולכים להביא או גליל נייר טואלט או מגבת או סיר או תיק או... כל פעם זה משהו אחר. ואז יש איזושהי הפעלה תנועתית סביב החפץ שהם מביאים, ואז השיעור מסתיים.

ילי: הם יכולים לדבר איתכם? יש להם מיקרופונים פתוחים? כי זה כאוס לא נורמלי

רננה: כן, אז אנחנו ממש כזה... אולי עוד מעט נדבר גם על הקשר של זה לקורונה, ואני מרגישה כמה התמקצענו בקורונה, אבל אני מרגישה שבקורונה, בגלל שזה היה ברור שאין מרחב פיזי, זה המרחב שעובדים בו, אז התחלנו לחקור את המרחב הזה ומה הפיצ'רים שלו ואיך אפשר לנצל אותם, שזה לא יהיה כמו, אוי, חבל שאנחנו לא בסטודיו, אלא שאנחנו בסטודיו מסוג אחר, אז בוא נראה איך אפשר לחקור אותו. אז בזום יש פיצ'ר שמשתיקים את כולם כדי שלא יהיה כאוס, אבל אפשר גם באיזשהו שלב לפתוח להם את המיקרופונים.

פעם זה היה ממש שיכולנו, אנחנו, לפתוח להם, עכשיו זה מין כפתור כזה שלוחצים והם צריכים לאשר שהם... אבל הילדים נענים לזה וגם ההורים שלידם. ויש מקומות בשיעור מאוד ספציפיים שאנחנו פותחים להם את המיקרופונים ומבקשים מהם את התגובה שלהם, את התשובות שלהם, את המשהו יותר אינטראקטיבי. אז יש כמה עוגנים כאלו בשיעור שהם אינטראקטיביים. לפעמים אנחנו,

נגיד, אנחנו מבקשים שילכו ויביאו איזה משהו והם מראים לנו. נגיד, ביקשנו שיביאו ספר שהם אוהבים, אז הם מראים, אנחנו מתקפות להם את מה שאנחנו רואות, ולפעמים זה המון המון ילדים, אז מבקשים שנגיד יכתבו בצ'אט, ואז אנחנו יכולות... וממש בסוף השיעור יש לנו ממש מין פיצ'ר כזה שבשנגמר השיעור אנחנו משאירות אותם עם מוזיקה, ויש כפתור בזום שנקרא היי-לייט, שאפשר כאילו להגדיל משהו, ואז כולם בעצם רואים אותו. זה כמו מין עריכה בלייב. ואז אנחנו פשוט כל פעם מגדילים חלון אחר. והילדים ממש מחכים לזה, כי מתי מגדילים אותם, מתי מגיע הרגע שהם רואים את עצמם בגדול.

איריס: את בעצם, את כל השיעורים האלה שעשיתם בארבע השבועות האלה, הם היו שיעורים בהתנדבות?

רננה: כן.

איריס: ומה קורה עם הבוגי ווגי מאז?

רננה: בעצם כשהיה אפשר לחזור לסטודיו, עשינו את זה, כי אנחנו תמיד חושבות שלהיפגש גוף אל גוף ובתוך חדר, אין לזה תחליף. אבל בעצם אני הרגשתי שאני ממש רוצה to reach out לילדים שחוו את זה, לילדים שהיו בעוטף, שהיו שעות בממד, שחוו טראומות. כי עילאיה שליט, השותפה שלי לבוגי, היא ממש באה, חוץ מזה שהיא רקדנית מחוננת היא גם מטפלת בתנועה, והמון דברים בבוגי נשענים על תיאוריות של טיפול בתנועה. דברים שממש עוזרים לפתח את הביטחון שלנו בעולם, את היחס שלנו אל החוץ, את הסנטר שלנו, ואת החוסן שלנו בסופו של דבר. ואני הרגשתי שזה ממש בלי שיכול מאוד לעזור לילדים האלו, ושגם הרגשתי שזה מה שאני יכולה לתרום בתקופה הזאת. הרגשתי שזאת הקריאה שלי. והתחלתי לחשוב איך אני מגיעה לילדים, כי כאמור, כשניסינו לעניין אותם בזום, זה היה קצת קשה, וגם בהתחלה, כמה מדריכות של הבוגי גם היינו הולכות למלונות בתל אביב, שידענו שיש שם מפונים, ועשינו קצת שיעורים, אבל זה היה מאוד... הכול היה כל כך כאוטי. אני דווקא חיפשתי משהו כזה מאורגן. אז איכשהו מצאתי את עצמי במין הרכב כזה, שקוראים לו 'בריגדה של אהבה', שזו הייתה חבורה של שחקניות וזמרים שכזה ירדו אל המלונות בכל מיני מקומות בארץ ופגשו מפונים, והייתי מצטרפת אליהם, גם כדי להרגיש שאני רוצה להיות במגע עם הדבר הזה ולפגוש את האנשים, אבל גם היה לי בראש איזו מין כוכבית כזאת שאני אשמח כשאני אבין מי הקהילה והאם יש שם ילדים, האם הם היו מעוניינים בכזה דבר. ובאחת הפעמים ירדנו למלון דיוויד בים המלח לקהילת בארי, וממש כזה היה לי מפגש כמעט מיסטי. ישבנו על הדשא ושרנו, וכבר היינו בדרך הביתה, ופגשתי פשוט פתאום מישהי שבכלל הכרנו אחת השנייה

מעולם המחול, היא לא ידעה שאני בכלל עושה דברים לילדים בהכרח. ואז שאלתי אותה, ומסתבר שהיא הייתה אחראית על הגנים בקיבוץ בארי, והחלפנו טלפונים, וכעבור שבועיים היא אמרה לי, את רוצה לבוא? בואי. ובעצם הגעתי למלון, הם ממש כזה הקימו מערך שם של גנים, והתחלתי, פשוט לקחתי איתי את אדווה ויינשטיין, שהיא גם מדריכה בבוגי, וזה הייתה הפעם הראשונה, זה היה בסוף נובמבר, ב-28 לנובמבר, אני חושבת, כבר היינו שם. ובעצם מאז כל שבוע היינו יורדות לים המלח. הקמתי מין כזה מערך של חמש מדריכות, שאני אשמח להגיד את השמות שלהן. זאת יובל פינקלשטיין, שהיא רקדנית, ואן בן יהודה, אלינה ז'וטובסקי, אדווה ויינשטיין ואני. היינו חמש, ופשוט כל פעם היינו עושות מין שיבוצים כאלו, ופשוט יורדות לים המלח ומלמדות, היו שם ארבעה גנים, או חמישה אפילו. במשך שנה.

איריס: היום הם כבר לא במלונות, נכון? הם בחצרים.

רננה: נכון, היום הם עברו לחצרים, ואנחנו גם, אנחנו נמשיך איתם בחצרים במתכונת אחרת, כי יש ילדים שכבר עלו לכיתה א', אז הם כבר לא בגנים, אבל יש ילדים שגדלו, אז הם כן יוכלו עכשיו, להיות בבוגי ווגי. אז עוד חודש בערך אני אמורה להתחיל, אנחנו אמורות להתחיל בחצרים.

ילי: תספרי קצת על המפגש הזה איתם. מה ראית מה היה?, מה חווית?

רננה: רק להוסיף שאותו דבר גם עשיתי עם הילדים של ניר עוז, רק שהם היו בהתחלה באילת, אז בהתחלה כזה נסעתי לאילת, וגם הייתה לי מן תחושת בטן שהמפגש יהיה מפגש טוב. ואכן זה היה ככה, ואז כשהם עברו לכרמי גת, אז גם איתם המשכתי.

ילי: והכל היה בהתנדבות, אתן, אז

רננה: באילת ובים המלח, כן. בניר עוז, עכשיו כשהם עברו לכרמי גת והתחיל גן, אז אני עושה חוג בגן. כאילו זה נכנס לקטגוריה הזאת, כן.

ילי: אז רגע, לא, לא ענית לי על השאלה. ספרי מה פגשת.

רננה: בגדול יש משהו במפגש עצמו שהוא כאילו הייתי אומרת אפילו מאוד בריא. את פוגשת ילדים והם ילדים, וכן יש דברים שאני יכולה להגיד, ותיכף אני אפרט קצת, אבל יש משהו מאוד חיוני במפגש עם ילדים, שאני חושבת שהוא משמעותי לשני הצדדים. כי אני חושבת שהם נמצאים בתוך, כשאנחנו באים לעשות את השיעור הזה, הם מתחברים לכוחות האלו, הילדיים: הגוף שלהם, האנרגיה שלהם. ואני פוגשת אותם, כאילו, יש בינינו איזשהו שהוא מפגש, שהוא מאוד, מאוד בריא. אני תמיד הייתי מרגישה שהדבר הזה נותן לי איזה שהם כוחות, ממש כאילו מחבר אותי לאיזה כוח

חיים מאוד מאוד גולמי. מצד שני, גם הקצוות עצמם של המפגש, זאת אומרת להיכנס ללובי של מלון ויש קיר של כל הפרצופים שנרצחו בשבעה באוקטובר, וקיר מיוחד לחטופים שעוד לא חזרו. ובמשך השנה הזאת גם כל פעם הקיר הזה נגרע, כי יש את ההוא שמצאו ויש את ההוא שנרצח. אז הקצוות, וכשיוצאים זה אותו דבר. אז הקצוות מזכירים לך שאת באזור אסון. אבל כשאת נכנסת לתוך המפגש, הוא כאילו, יש בו המון... יש בו תחושה מאוד מאוד חיה אבל יש רגעים שהדבר מגיח. אני מאוד, אני לא מטפלת בהכשרתי, אז אני מאוד נזהרתי. גם לא רציתי להיות בעמדה שאני מקבלת דיווח על הילדים, מה עבר עליהם, באיזה מצב הם. היה לי נוח קצת עם הדבר הזה שאני יודעת מה עבר על הילדים האלו, אני יודעת את הנסיבות. יש אפילו ילדים שאני יודעת את הסיפורים שלהם, כי שמעתי בטלוויזיה ואני עשיתי את הקישור, אבל כאילו, אני לא רוצה לבוא אליהם ממקום שאני יודעת בדיוק מה עבר עליהם

איריס: או מה צריך לעשות

רננה: או מה צריך לעשות. גם כדי להגן על עצמי, באיזשהו אופן. אבל יש למשל רגעים בשיעור ש... את יודעת, יש לנו כזה דבר שנקרא מר חזרזיר. זה מין תרגיל כזה שאנחנו עושים, ואנחנו זורקים לסיר של מר חזרזיר דברים שאנחנו רוצים להיפטר מהם. ואנחנו הרבה פעמים מעודדות את הילדים, לזרוק דברים שמפחידים אותם. כי זה... בכלל הבוגי הוא מין מרחב שרוצה לאפשר לילדים להיות במגע עם רגשות קשים גם, ושילדים זה לא תמיד רק פרפרים ופיות ויער קסום. ילדים כועסים הם מקנאים וחרדים, ובטח בנסיבות האלו. אז כשזורקים לסיר, אז ילדים זורקים ג'וקים וחושך וחלומות רעים, את זה אנחנו מכירות. אבל פתאום כשילד זורק מחבלים, או שהוא זורק בית של סבתא שלו שנשרף, אז פתאום כאילו הדבר הזה מנכיח את עצמו באמצע החדר.

הרבה פעמים זה אצלי בראש, אני לא יודעת כמה זה אצלם, יש קטע שמתחבאים, לפני שקוראים לאופי מורפי, אז מתחבאים. אז הם נורא אוהבים להתחבא. אבל אני כל הזמן, במחשבה שלי, איפה התחבאתם בשבעה באוקטובר? והאם התחבאתם במקומות... ואולי יש פה ילד שכשאני אומרת להתחבא, זה לא בא לו טוב. או שיש ילדה שיכולה פתאום להופיע עם חולצה עם תמונה של אבא שלה, שנחטף ונרצח. וזה כאילו... זה משהו שהיא הולכת אתו, כי היא גם בטח מרגישה קרובה ככה, אבל אנחנו עושים בוגי ווגי ביחד, ואבא שלה שם, בשיעור. אז זה דברים כאלו שהם, נראה לי, חצי אצלי חצי נוכחים, אבל בסך הכו, יש משהו במפגש שהוא מאוד מאוד חיוני, ומאוד מעורר תקווה באיזשהו אופן, כי רואים את העתיד באיזשהו אופן. זאת אומרת, רואים שזה ילדים שחוו דברים מזעזעים ומחרידים, וגם אין לדעת איפה זה ייצא ואיך זה ייצא, כן? אבל גם רואים ילדים בריאים,

שמחים, שמחברים לגוף שלהם. אני כן חייבת להגיד שאני מרגישה שבשני המקומות שהייתי, הילדים מאוד פורקים דרך הגוף שלהם. זאת אומרת, הגוף שלהם הוא כלי ממש בהתמודדות שלהם. הם ילדים מאוד מאוד פיזיים, שיש להם המון חופש תנועת. סוערים. זאת אומרת, הסערה הזאת היא לא מושתקת, היא פועלת, זה מעודד.

איפה המבוגרים בתוך הדבר הזה?

רננה: זו שאלה מעניינת, כי הבוגי-ווגי בעיקרון, בגלל שזה לילדים כל כך קטנים, כשאנחנו עושות את זה כחוג אחר הצהריים, זה תמיד עם הורים. אנחנו לא לבד עם הילדים, אבל בשני המקומות, בבארי ובניר עוז, אני בעצם פוגשת את הילדים בלי ההורים. אני פוגשת את הילדים במסגרת של גן. אז זה מפגשים מסוג קצת אחר, יש לנו קשר טיפה אחר. ההורים לא...

כשהייתי יורדת לאילת, בהתחלה, בניר עוז המפגשים היו גם עם ההורים, וזה היה מאוד מאוד חזק, כי הרגשתי גם שהקהילה רצתה את זה כדי שנייה לאפשר רגע להורים לראות את הילדים, כי ההורים היו בכזאת אימה שהם בכלל לא היו מסוגלים לפנות זמן ולהסתכל על הילדים. אז הרגעים האלו, זה היה מאוד חזק, שפתאום...אבל גם שם, ההורים... הייתה כל הזמן דאגה. ועכשיו, כשאני פוגשת את הילדים לבד, זה אחרת, זה אני והם.

איריס: את בעצם מדברת על איזה תפקיד חברתי מאוד עמוק של תנועה. זה מעניין כי אני חושבת שכל כך הרבה אנשי תנועה ומחול מחפשים דרכים לנתב את הידע שלהם, העצום, למהלך חברתי או לאקטיביזם חברתי.

ילי: ואת הפרקטיקות

איריס: ואת הפרקטיקות, כן. אז זה פרקטיקה מאוד מעניינת. את חשבת לקחת גם את הבוגי למבוגרים?

רננה: אז עילאיה ואני הרבה שנים גם קיבלנו בקשת מההורים לעשות בוגי למבוגרים, וגם היו לנו מחשבות כאלו שאנחנו רוצות, אבל זה לא הבשיל לשום דבר, אבל אחרי השבעה באוקטובר, בא לעולם דבר שעילאיה ואני עושות, שקוראים לו 'הנעות'.

ילי: הנעות בעין.

רננה: הנעות בעין, כן. וזה מאוד מאוד נשען על דברים שקיימים בבוגי, אבל כמובן שלמבוגרים. וגם מצאתי את עצמי עובדת עם מפונים או... אני עושה עוד איזה דבר שנקרא 'תנועת המחשבה', שזה שיתוף פעולה. שלי עם חיה גלבוע שהיא מורה לתלמוד ומגדר, ויש לנו מן מפגשים כאלו

שאנחנו, נגיד, לוקחות איזשהו נושא, כמו בית, למשל, ואז טקסטואלית מנתחים אותו דרך טקסטים עתיקים, ואז בודקים אותו דרך הגוף. זאת אומרת, אני מרגישה שהשבעה באוקטובר... אפרופו, השאלה שלך של מהם הפרקטיקות, השבעה באוקטובר הרגשתי שהוא גם... מאוד ברור, לא יודעת, לי לפחות, היה מאוד ברור איך אני, מה אני יכולה לתרום לדבר הזה, מה אני יכולה לעזור. אבל בעיקר מה שהוא מאוד ניכר לעין זה הרעב של אנשים ממש לעשות משהו עם הגוף שלהם. ממש. אני חושבת שטראומה זה דבר שהוא מורגש בגוף, בין אם אנחנו בקשר עם זה ובין אם לא. הגוף הוא... ואני חושבת שזה דבר שהוא במציאות הכל כך חריפה שחווינו, אנשים נהיו בקשר עם הדבר הזה. זאת אומרת, יש מלא אנשים שאומרים לי, אנחנו רוצים לדוז, אנחנו רוצים לעשות משהו עם הגוף. אנשים שלא דווקא זה עניין אותם לפני זה, אבל עכשיו הם ממש מרגישים את זה. אני חושבת שההלם והאלם והשיתוק והאימה זה דברים שכולנו הרגשנו בגוף, בין אם אנחנו אנשים שיותר מחוברים לגוף או פחות. והדבר הזה הוא מחולל גם לצד השני. הוא לא רק... זאת אומרת, בגלל שהדבר הזה כל כך נתקע בגוף, יש לאנשים רצון להזיז אותו. ואני חושבת שזה מקום שאנשי תנועה ומחול, זה בדיוק מקום שקורא לעבודה.

איריס: לפעולה.

רננה: לפעולה, כן.

ילי: אז מי, איזה סוג אנשים מגיעים ל'הנעות'?

רננה: אני חושבת שיש, אני מזהה שיש שם כאלו שפשוט החליטו שהנה, עכשיו, המציאות כל כך זה שמה שרצינו לעשות הרבה שנים, נעשה עכשיו. יש פער של גילאים שאני מאוד מאוד אוהבת, זאת אומרת, יש נשים בנות שלושים, לצד נשים בנות שישים ומשהו, או אפילו שבעים.

ילי: יש גברים?

רננה: יש קצת גברים. הם לא הרוב, אבל יש.

רננה: ובעיקר, אנחנו...

איריס: יש פחות לגיטימציה לגברים לנתב את המצוקות שלהם, אולי.

רננה: אולי, אבל גם אני מרגישה לפעמים הפוך, אני לפעמים מרגישה שבגלל שהמצב הוא כל כך רגיש ופגיע, גם נשים פתאום יכולות לזהות גברים בתוך חלל כזה כאילו משהו שצריך יותר להיות... זאת אומרת, זה פחות מאפשר להן להיות חופשיות בגלל, נראה לי, עוד דבר הזה שכולם סוחבים, ילי: וזה נון דנסרס, זה אנשים שלא רוקדים.

רננה: כן, זה לא, ואנחנו מאוד חושבו, איך אנחנו יכולות לגרום לאנשים לחשוב על תנועה באופן הרבה יותר רחב, והרבה יותר אנושי, וממש בתוך החיים. זאת אומרת, הרבה פעמים אנחנו לוקחות מושגים שאני מרגישה שאנחנו כחברה או כאנשים ממש מתמודדים איתם וזה מעסיק אותנו, ואנחנו בודקים אותם בגוף מתוך הנחה שהגוף אולי יספר לנו משהו שהוא אחר לגמרי, זאת אומרת, הגוף חושב גם לפעמים בצורה אחרת, ולפעמים הגוף יכול לספר לנו משהו על המושג בצורה שאנחנו כבר כשנחשוב עליו דרך המנגנון של המחשבות, יהיה משהו מאוד מקובע באופן שנחשוב עליו.

אז נגיד מושגים כמו **השענות** או **שינוי** או **שמיטה** – מושגים כאלו שממש אפשר לקשר אותם לחיים. ואנחנו מאוד מנסות לעשות את התנועה הזאת בין מה שקורה בסטודיו לבין מה שאחר כך קורה לנו בחיים.

איריס: בעצם את מדברת על איזה ארגז כלים שיש לך כמי שעוסקת בתנועה ובמחול. ואת עושה לו אדפטציות לתוך הדבר החדש, האסוני הזה.

רננה: אבל זה אני מרגישה שמאוד, מבחינתי הדבר הזה התחיל בקורונה. זאת אומרת, אם אני צריכה למתוח איזושהי חוט, הוא קיבל עכשיו טוויסט אחר לגמרי, כי זה... אבל אני חושבת שזה ממש ממש התחיל בקורונה. אני זוכרת שהכול הושבת והופסק, ומיינו אנשים לפי עובדים חיוניים ולא-חיוניים, וכמובן שאומנים ורקדנים שהם תמיד בתחתית הסולם, היו עובדים לא-חיוניים. ואני ממש הייתה לי התקוממות פנימית כזאת בגוף. אמרתי, מה זאת אומרת? זה הכי חיוני עכשיו, חיוני להיות בקשר עם הגוף ועם המרחב, ודווקא בגלל שנותקנו מהקהילות שלנו. ושם בעצם התחלתי להבין שהמון דברים שאני עושה, כמה הם לא רק סגורים בתוך סטודיו או בתוך קהילת המחול, אלא הם אנושיים ברמה הכי-כי בסיסית שיש. אז אני חושבת שמה שאנשים התגעגעו אליו פתאום זה להתחבק עם אנשים. זאת אומרת, פעולות שהן כל כך קשורות לגוף, ואנשים... הרבה פעמים קל לעשות את ההפרדה הזאת בין גוף או תנועה, לבין מחול. כאילו, המחול זה איזה משהו... ובקורונה הרגשתי פתאום מין אינטגרציה כזאת – זה הדבר. ואז חשבתי מה הכלים שיש לי, מה הכלים שלמדתי כל השנים שאולי היה לי יותר בראש הגיוני ליישם אותם על במות או בסדנאות בתוך השדה שלנו, אבל בעצם, בעצם זה דבר שאפשר לצאת אתו החוצה.

איריס: כן, זה לא צ'לו שמניחים בצד.

רננה: בדיוק.

איריס: זה הגוף שלנו. יש אותו לכולם. איך כל זה אחר כך משתרשר לתוך הפעולה שאת עושה לפני ההפגנות?

רננה: כשהתחילה ההפיכה המשטרית, אז מאוד חיפשתי מה אני יכולה לעשות. ומצד אחד הסתכלתי בהשתאות על המודל הזה שנוצר, כי הרגשתי שזה נוצרה מין רשת כזאת של אנשים, שכל אחד עושה איזה משהו, והרשת הזאת הולכת ונטוות, וזה היה נורא נורא מרשים בעיניי, ומודל בכלל של צורה חדשה. הרגשתי שזה לא שיש מנהיג שבאילו הולכים אחריו, אלא... ילי: רשתות.

רננה: תכל'ס זה גם די הדבר שהציל אותנו אחרי השבעה באוקטובר לתחושת. זאת אומרת, אני חושבת שאם לא היה את זה, באמת הכול היה קורס. אבל כל הזמן חיפשתי מה אני יכולה לעשות, ואז נתקלתי באיזה פוסט שסיגל אבין שהיא תסריטאית ובמאית פרסמה, שהיא הייתה באיזה סדנה של תסריטאים בהונגריה, והיא פגשה יוצר הונגרי, והוא אמר לה כזה: אתם צריכים לקחת המון המון אוויר, זו ריצה למרחקים ארוכים, אתם תצטרכו סבלנות, אתם תצטרכו התמדה. והיא התחילה כאילו, ואני קוראת את זה ואני אומרת: זה כאילו, זה כל הדברים שאני מכירה מהסטודיו, סבלנות, התמדה, ריצה למרחקים ארוכים. ואז אמרתי, אוקיי, זה מה שאני אעשה. אני אציע שיעורי תנועה לאנשים לפני הפגנות, במטרה כזה לתחזק את הנפש דרך הגוף, כי אנשים צריכים אנרגיה, הם צריכים זמן, הם צריכים חומר למחשבה, הם צריכים להרגיש שיש עוד גופים. ואז התחלתי בסדרה של שיעורים. בהתחלה זה היה בסטודיו של לי ארבל, שהיא גם בנדיבותה הציעה את זה בחינם, בקרליבך. ואז, אחרי כמה שבועות, זו הייתה יוזמה שמוזיאון תל אביב אימץ, ובעצם עברנו לעשות את זה ברחבת ריקליס, במוזיאון תל אביב.

איריס: ברחבה הפנימית

רננה: כן, ברחבה הפנימית. וקראתי לזה 'לתת גוף', כי אני זוכרת שפעם, עוד בהפגנות של בלפור, שהייתי פעילה בהן, אז קראתי איזה, או שמעתי איזה ראיון, עם איזה אקטיביסט, והוא אמר כזה, אני בא להפגנות בשביל לתת גוף. כי אני חושבת שדיברו אז...

איריס: הביאס קורפוס.

רננה: כן.

איריס: הפגנות לא עובדות מרחוק.

רננה: וגם אני חושבת שדיברו אז על העניין הזה, בבלפור היו תמיד המון מייצגים, ואני תמיד, אני לא כל כך, לא כל כך הייתה לי תשוקה לעשות משהו יצירתי בהפגנות. אני הרגשתי שבאמת כאילו, הפגנה - אתה בא, אתה לא שואל, אתה בא לתת גוף. ואז קראתי למפגשים האלו 'לתת גוף' ועשינו את זה איזה 20 ומשהו שבועות, עד שזה, שקרה השבעה באוקטובר.

ילי: בעצם עשיתם את זה, ואז הלכתם להפגנה.

רננה: כן. תמיד היינו נפגשים בשש במוזיאון תל אביב, מסיימים את השיעור כזה שבע ורבע, אנשים היו מתארגנים, והיינו יוצאים עם דגל...כן.

ילי: כוריאוגרפיה של הפגנה.

איריס: ואז השבעה באוקטובר.

רננה: ואז השבעה באוקטובר קורה, וכמובן שכאילו, אנשים בכלל, הדבר הזה כזה התמוסס. הייתי רואה עוד אנשים בכזה... קראתי פוסט נורא מצחי, שמישהי כתבה מה שיפה בתקופה הזאת, זה שכל יום, היום של אתמול היה נראה שהייתה תקופה ממש יותר טובה. אז כאילו כשהיינו נפגשים, אז כזה וואו, איזה פריבילגיה הייתה לנו.

ילי: כן, איזה כיף היה לנו אז

רננה: איזה כיף היה?! לא! אבל...אבל זה כאילו, אסון כל כך גדול פקד אותנו. אבל לאט לאט, אני מרגישה שגם הדבר הזה, השברים האלו, הם היו חלק ממה ש... אני חושבת שהרבה מזה גם באיזשהו אופן נמצא ב'הנעות', וגם לפני שהתחלתי את 'לתת גוף', אז כזה...

איריס: ואז זה המשיך באברהם הוסטל?

רננה: עכשיו אנחנו עושים את 'הנעות' באברהם הוסטל, אבל עכשיו...

איריס: עכשיו זה ברחוב הרכבת.

רננה: ברחוב הרכבת, כן. בסטודיו שקוראים לו 'אנו לונה', של יעל שילר.

איריס: תתארי שנייה את הסיטואציה. באים אנשים לפני הפגנות כל שבת?

רננה: כשעשינו את 'לתת גוף', כן. כשזה היה במוזיאון, היה מין מנגנון כזה שנרשמו באתר. בגלל שזה היה בחינם לחלוטין, אז תמיד יש, זאת אומרת נרשמים 80 איש, מגיעים 50 או 60 אז משהו כזה.

איריס: ועכשיו?

רננה: עכשיו 'הנעות' הוא לא בחינם. זאת אומרת, עכשיו 'הנעות' הוא סדנה שאנחנו עושות לאנשים ש... זו סדנה של שמונה מפגשים, שאנחנו כל שמונה מפגשים מתחילות עוד מחזור.

איריס: ובאים אנשים לפני הפגנות ואחר כך הולכים להפגנות?

רננה: עכשיו לא, עכשיו זה לא קשור. עכשיו אנחנו עושות את זה באמצע השבוע.

ילי: תגידי, רננה, את כוראוגרפית. את כל כך מושקעת בתוך העשייה הזאת, העשייה מאוד חברתית, פוליטית. כוללנית, הולכת להרבה קהלים. איך כל הדבר הזה פוגש את היצירה שלך, הכוריאוגרפית האם יש לך מחשבות בעקבות התובנות האלה, או בכלל את לא ב-mode של ליצור?

רננה: השאלה, אני חושבת שצריך לשאול מה זה יצירה? אני חושבת שגם האסון הזה פתח מחדש את השאלה הזאת. ויש טקסט מאוד יפה שנתקלתי בו, של מרגרט מיד, שהיא אנתרופולוגית. מכירות את ה... עם העצם? אז אני אגיד למי שלא יודע שהיא אנתרופולוגית, ושואלים אותה מה, איך היא מגדירה ציוויליזציה, מה הסממן הראשון? וכולם בטוחים שהיא תגיד שזה איזה חכה, או אבן מושחזת, או איזה סיר, והיא אומרת לא, סימן הראשון זה עצם ירך שנשברה, והתאחתה. למה? כי זה מעיד שהיה שם עוד מישה, שעזר לבן אדם להחלים. ושזה הסימן הראשון לציוויליזציה. זאת אומרת, בן אדם שרואה בן אדם אחר, ויושב אתו על סף השבר, ועוזר לו להחלים. ואני חושבת שבשבילי, זה פתח את המחשבה על מה זה בעצם להיות אדם יוצר? מה זה בעצם... אני חושבת שהאנשים שיושבים עם האנשים על השבר, על גדת השבר, זה איזושהי התכוונות פנימית, שצריכה להיות, זה לא כי מצאת את עצמך במקרה, יושב שם עם מישהו. זאת אומרת, ובעיקר בנסיבות שקרו לנו, זה אפילו סוג של החלטה, או בחירה. אז מבחינתי, אני מרגישה שהמון מהארגז כלים הזה הכין אותי ללהיות מסוגלת, להיות במגע עם אנשים, שנשברה להם העצם, כמטפורה, ולהיות איתם שם. ולהחזיק להם את היד, לעזור להם, לרפא אותם. אז מבחינתי, אני לא רואה את זה כהפרדה, זאת אומרת, אני כרגע עכשיו על hold עם היצירה שלי ואני אשוב לזה, מבחינתי, זה חלק ממי שאני בעולם מהאדם היוצר שאני. ובמקביל לזה, יש לי המון מחשבות, שאני חייבת להגיד, שבמבנה אישיות שלי, אני מאוד קשה לי להתנתק לחלוטין. אז המחשבות שמעסיקות אותי, והדברים שאני מסתובבת סביבם, הם בדרך כזאת או אחרת מאוד קשורים לדבר הזה. ואני כזה, אני עובדת עכשיו על כמה דברים שהם כזה אחרים, אבל גם הם, אני מרגישה שבצורה שלהם, אני אפילו לא יודעת להגיד מה זה. זה הרצאה מה שאני עושה? או שזה הופעה? או שזה מין הופעה שהיא זרם תודעה? או כאילו גם שם קורה איזה משהו חדש, שאני פתוחה לראות מה זה, הדבר הזה.

איריס: עולם חדש עם צורות חדשות

ילי: טוב, אנחנו סקרניות.

רננה: גם אני.

איריס: תודה על הדימוי הזה.

רננה: בשמחה.

ילי: תודה רבה על השיחה.

המוזיקה המושמעת בפרק היא Cosmic Shore מאת Space Dove אור וזיו מורן.
תודות לרפי אשל, אוראל זמיר וזהר זלץ מאולפני אשל.
תודה לספרייה והארכיון הישראלי למחול בבית אריאלה, תל אביב.
סטרימינג: שמע פודקאסטים ויצירות סאונד
הפקה: איריס לנה וילי נתיב.
אנחנו מזמינות אתכן ואתכם לבקר באתר הפודקאסט '[חיות מחול](#)', שם תמצאו תצלומים, הפניות
לחומרים נוספים ולהירשם לניוזלטר חיות מחול.

איריס לנה היא חוקרת מחול, מרצה על היבטים עיוניים של המחול בסמינר הקיבוצים, מנהלת
פרויקטים של ארכיונים דיגיטליים, ויוזמת ומובילה פלטפורמות שיח ותוכן. ניהלה את פרויקט הקמת
ארכיון להקת בת-שבע, ואת תחום המחול בפרויקט שימור דיגיטלי של אוספי מחול בספרייה
הלאומית.
ילי נתיב היא מורה וחוקרת מחול בהקשרים סוציולוגיים ואנתרופולוגיים ומרצה בכירה במרכז
האקדמי לוינסקי-וינגייט. כותבת על חינוך לאומניות, סוציולוגיה של הגוף, התנועה והמופע, ועל מחול
והחברה הישראלית. ילי היא יושבת ראש עמותת הכוריאוגרפים.

האזנתם [ל'חיות מחול'](#) עם איריס לנה וילי נתיב.

© 2024 כל הזכויות שמורות ל'חיות מחול' איריס לנה וילי נתיב